

Ukrainan sodan vaikutuksia kalatalouteen

Luonnonvarakeskus

Jari Setälä ja Kaija Saarni

Tilannekatsaus 23.5.2022

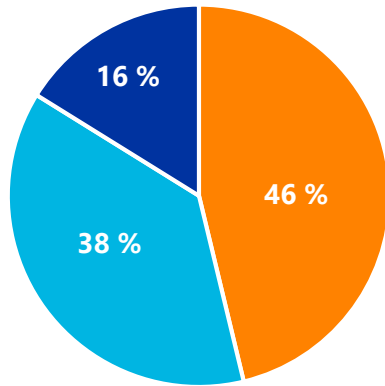
Sisällys

1. Suomen kalan vienti
2. Suomalaisten vientiyritysten arvioita tilanteesta
17-20.5.2022
3. Vaikutuksia Venäjän kalatalouteen
4. Vaikutuksia tuotantopanosten tarjontaan, hintoihin ja
kalamarkkinoihin
5. Kalan huoltovarmuuden lisääminen

Suomen kalan vienti 2021

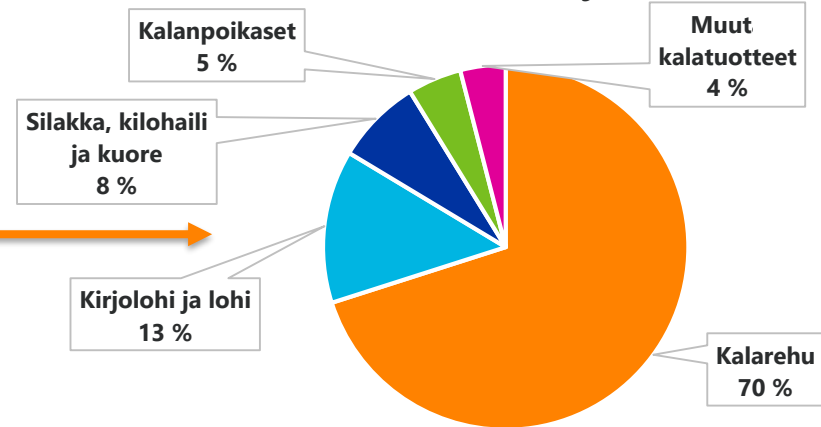
Yli puolet Suomen kalan ja kalarehun viennin arvosta sotaä käyviin maihin

Suomen kalan ja kalarehun viennin arvo vuonna 2021, 77 Milj. €

■ Venäjä, Valko-Venäjä, Ukraina ■ Viro ■ Muut maat

Viennin arvo sotaä käyviin maihin vuonna 2021, 36 Milj. €

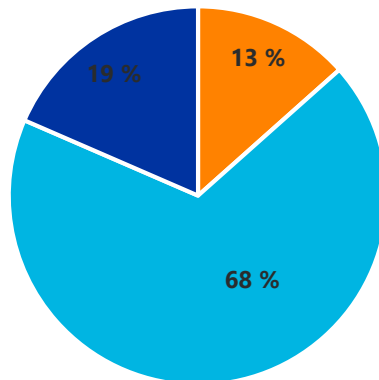

Kalarehu ja kalanpoikaset on viety Venäjälle

Kalan vienti sotaan käyviin maihin: Valko-Venäjä arvoltaan merkittäväntä

Viennin arvo 2021

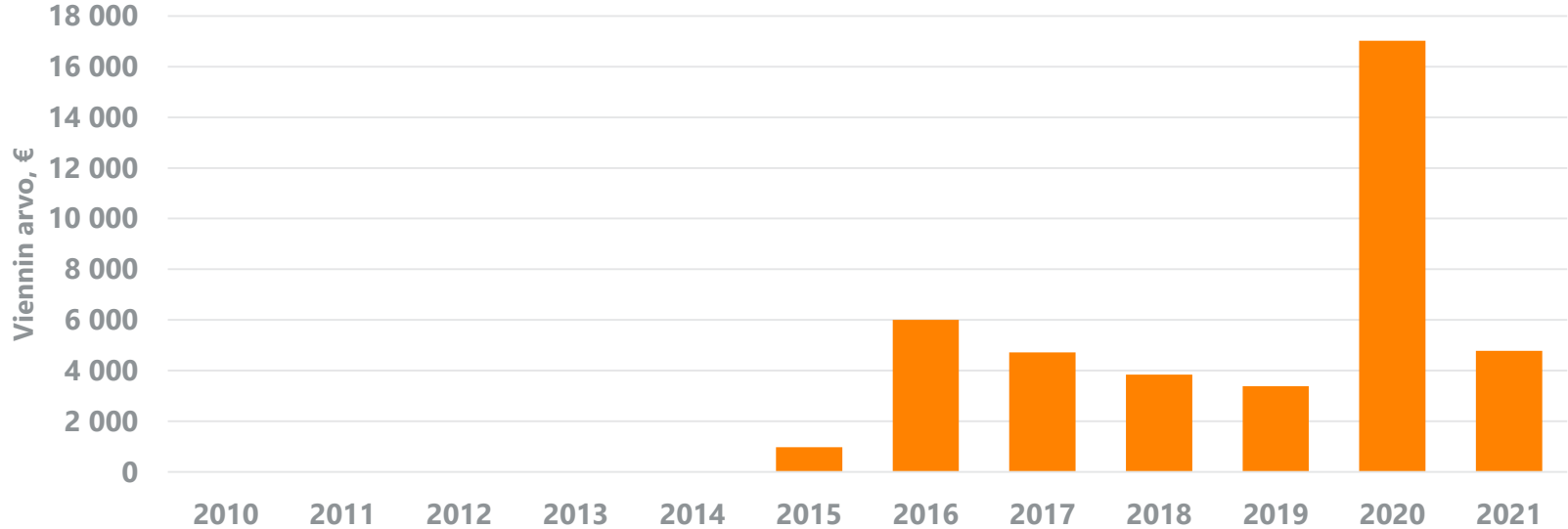
11 Milj. €

■ Ukraina ■ Valko-Venäjä ■ Venäjä

Valko-Venäjä tärkeä kirjolohen vientimaa

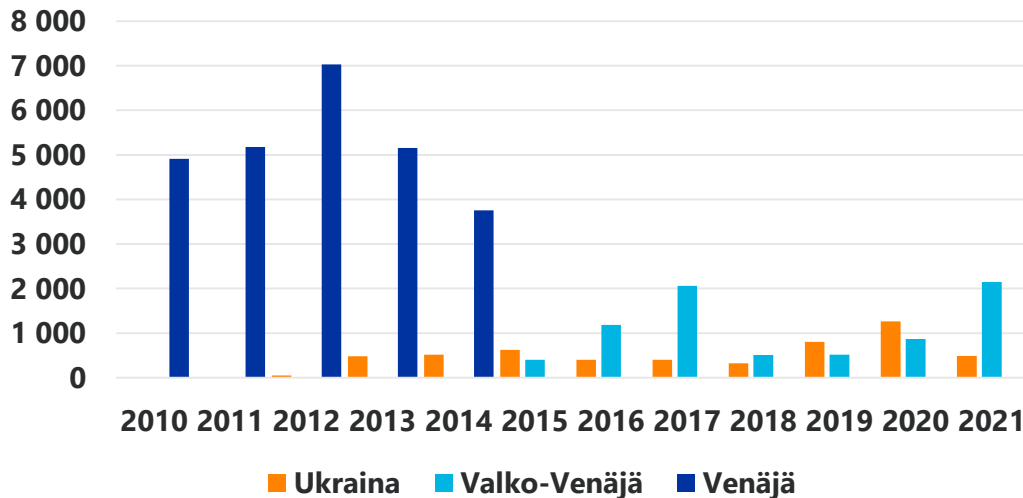
Kirjolohen vienti Valko-Venäjälle

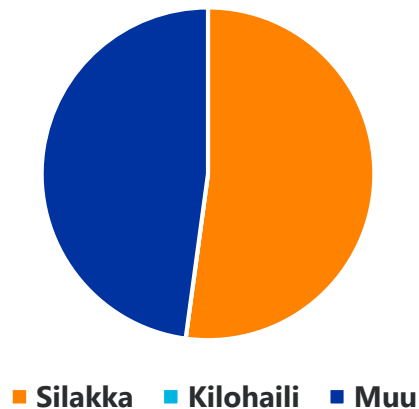
Vuonna 2020 Valko-Venäjälle vietiin paljon tuoretta kirjolohta fileenä

Pakastettua silakkaa, kilohailia ja kuoretta Ukrainaun ja Valko-Venäjälle

Pakastetun silakan, kilohailin ja kuoreen viennin arvo 2010-2021

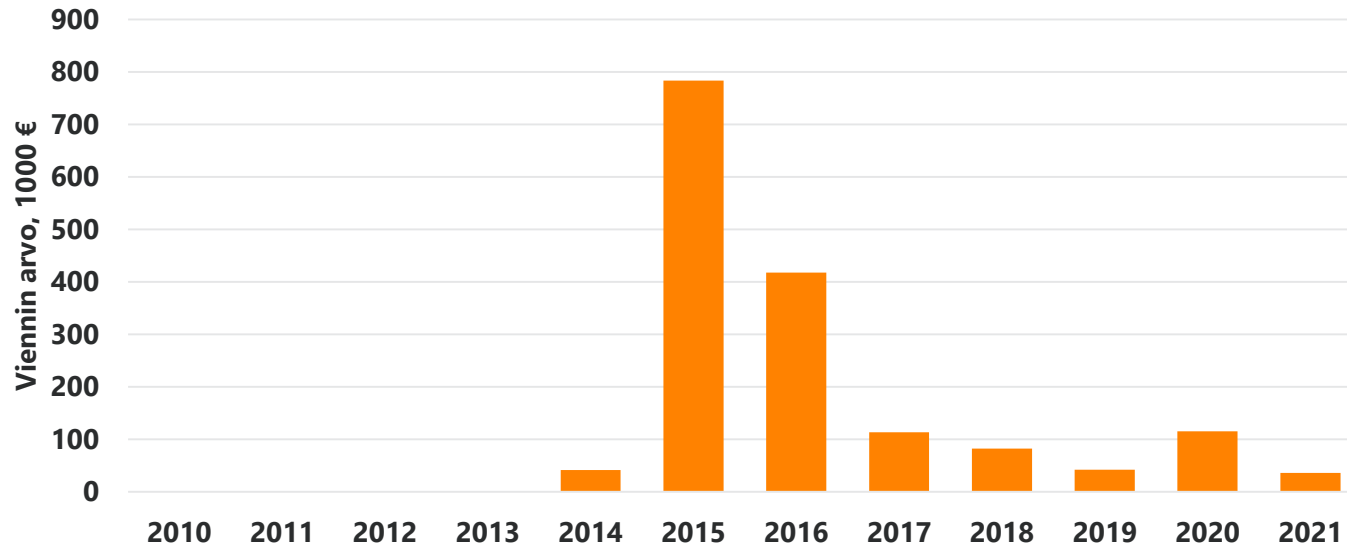
Pakastetun kokonaisen kalan vienti Ukrainaun 2021

Viroon vietiin 9 milj. € edestä kokonaista pakastettua silakkaa ja kilohailia

Maustesilakkaa viety hieman Venäjälle

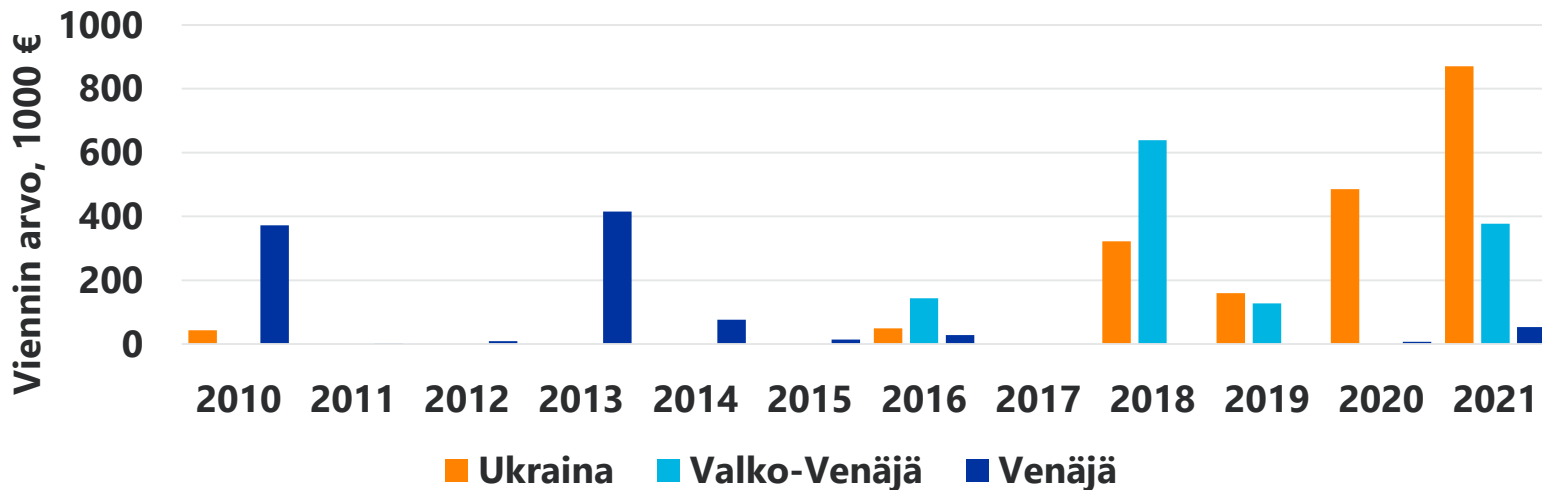
Kalavalmisteiden viennin arvo Venäjälle 2010-21

Mädin ja mätituotteiden viennissä maakohtaista vaihtelua

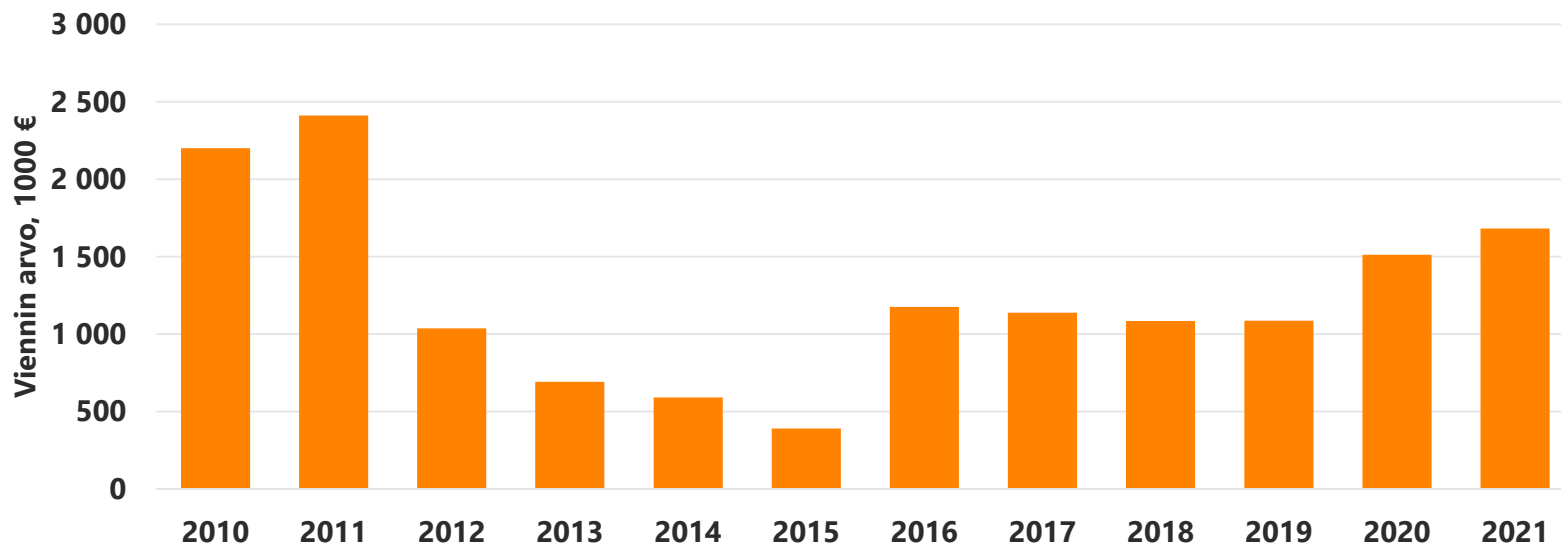
Mädin ja mätituotteiden viennin arvo 2010-21

Vuonna 2021 näiden maiden vienti vajaa 18 % mädin ja mätituotteiden viennin arvosta, mutta Viron vienti oli puolet mädin ja mätituotteiden arvosta

Kalanpoikasten viennin arvo yli puolitoista miljoonaa euroa

Elävän kalan viennin arvo Venäjälle 2010-21

Suomalaisten vientiyritysten arvioita tilanteesta

17-20.5.2022

Tilanne sodan alkamisen jälkeen

- Kalan myynti sotaa käyville maille toimii osittain, kauppaa tehdään vain ennakkomaksulla, maksuhäiriöt kasvavat, vaihtoehtoja etsitään
- Suomalaisten kalarehuvienti loppui 3.3.2022, kotimaan rehutarve vuonna 2022 turvataan, kalarehutehtaalla lomautukset päällä
- Kalajauhon kotimaan kysyntä romahti, korvaavia markkinoita viennistä
- Lohikalojen kysyntä maailmalla hyvä, kirjolohen vienti siirtynyt Valko-Venäjältä Puolaan ja Baltiaan
- Silakalle, kilohailille ja kuorelle on kysyntää, elintarvikevienti Itä-Eurooppaan elpymässä, kannattavuus heikko, koska kustannukset ovat nousseet, mutta vientihinnat vanhalla tasolla

Kustannukset nousussa

- Ukrainan kautta tulee markkinoille mm. auringonkukka- ja rypsirouhetta, rypsiöljyä, härkäpapua, vehnää
  - Kalarehuteollisuudessa haettava korvaavia raaka-aineita ja tuontikanavia, hinta nousee, tämän satokauden tulos kriittinen tulevaisuudessa
  - Kalarehuraaka-aineiden hinnat nousussa, kalajauho yli 2 €/kg ja kalaöljy yli 3 €/kg
- Polttoaineen hintojen nousu aiheuttanut talousongelmia troolareille
  - Silakkaa on myös ollut huonosti (-20-25%), mutta nyt saaliit hieman parantuneet, silakka hyvin pientä (vain 5% fileekelpoista), elintarvikesilakan hinta nousi
  - Kalajauho 20-23 snt/kg, minkeille perkuujäännökset, kokonainen kala niille liian kallista
  - Turkistalouden odotukset romahtivat, uskottiin, että helmi-maaliskuun huutokaupoissa myydään kaikki nahat, mutta vain noin 15 % minkin ja 40 % ketunnahoista myytiin, huhtikuun huutokaupassa myytiin vain 10 % minkeistä
  - Pyynti nyt tappiollista, alukset ja kalat olleet Uudenkaupungin edustalla, aluksia siirtyy kevätkauden loppuksi Ruotsin puolelle (Ruotsin puolelle tulossa troolirajoituksia?)
- Mihin laitetaan Venäjälle kasvatetut kalanpoikaset?

Vaikutuksia Venäjän kalatalouteen

Venäläisen kalan kauppa vaikeutumassa

Venäjä on merkittävä kalastusvaltio ja kalan viejä

- Venäjä maailman suurin Alaskan seitin ja Tyynenmeren turskan tuottaja
- Norjan jälkeen toiseksi suurin Atlantin turskan ja koljan tuottaja

Venäjän kalastus ja kalan ulkomaan kauppa vaikeutumassa

- Pohjois-Amerikan jalostusteollisuus asetti tuontikiellon 25.3. lähtien venäläiselle kalalle ja kalatuotteille
- Kanada kieltää venäläiset alukset omilla aluevesillään ja satamissa
- Euroopan satamat suljetaan venäläisiltä aluksilta
- Suuret logistiikkajätit lopettavat Venäjän tuonnin ja viennin

EU ei asettanut kalatuotteita koskevia pakotteita

- EU on harkinnut Venäjän kalan tuontikieltoa, mutta pakotelistassa ei ole vielä kalatuotteita
- Kaviaari ja jotkut äyriäiset ehdotettu uudelle pakotelistalla
- EU, Saksa ja UK ovat hyvin riippuvaisia Venäjän turskakalan tuonnista. EU ja UK ei ole asettanut tuontikieltoa, mutta UK suunnittelee venäläiselle kalalle 35 % väliaikaista tuontitullia
- Useat pakastekalan jalostusyrietykset ostavat edelleen merkittäviä määriä venäläistä raaka-ainetta
  - Liettualainen iso surimin valmistaja Viciunai Group lupasi lopettaa raaka-aineen tuonnin Venäjältä
- Turskakalojen hinta on noussut huomattavasti muun muassa Norjassa

Venäjä on suljettu Kansainvälisen merentutkimusneuvoston jäsenyydestä

- ICES päätti sulkea Venäjän edustajat väliaikaisesti järjestöstä. Kielto alkoi 30. maaliskuuta.
  - ICES:llä olennainen rooli maiden kalastuksen ohjauksessa. Se antaa kalakantoja koskevia tieteellisiä neuvonantoja muun muassa Barentsinmeren ja Itämeren kalakannoille, jotka ohjaavat kaikkien tärkeimpien turska- ja pelagisten lajien kiintiöitä
- Venäjän harkitsee entistä suuremman osuuden kalastamista Beringinmeren kalakannoista (nyt Venäjä 0,4 M.tn, USA 1,4 M.tn)
  - Se voi vaarantaa vuosikymmeniä käytössä olleen yhteisen säätelyjärjestelmän

Lohen toimitukset Venäjälle keskeytyivät

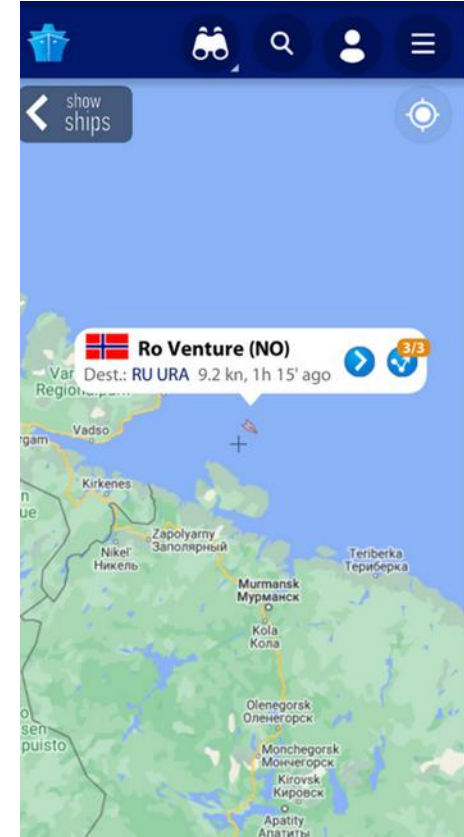
- Maailmalla tuotetusta Atlantin lohesta runsas 3 % kulutettiin Venäjällä
  - 25 % on omaa tuotantoa, 25% Färsaarten ja 25 % Chilen tuotantoa
- Lohta ei enää viedä Venäjälle markkinoille, Chilen ja Färsaarten toimittajat vetäytyivät pian Ukrainan hyökkäyksen jälkeen. Aiemmin Norja, Kanada ja Skotlanti pysäyttivät viennin jo vuonna 2014.
- Norjan isot kasvatusyritykset keskeyttivät viennin Valko-Venäjälle
  - Valko-Venäjä ja Ukraina olivat kirjolohimarkkinoille merkittäviä
- Ruplan arvon romahdus tekee tuonnista kallista

Venäjällä lohien oma tuotanto ongelmassa

- Kuolan niemimaan suurilla lohentuottajilla (Russian Aquaculture ja Russian Salmon) on läheiset suhteet Kremliin
- Lännen pakotteet horjuttavat pankkeja. Sherbank on suurin omistaja Russian Salmonissa.
- Venäjän lohienkasvatus täysin riippuvainen tuoduista poikasista ja rehusta
- Norjassa vientikiellot lopettaisivat smolttien viennin Venäjälle
- Biomar ilmoittanut, ettei vie Venäjälle rehuja
- Cargillin ja Skrettingin toimittavat edelleen Norjan tehtailla valmistamia rehua. Cargill on vähentänyt liiketoimintaansa Venäjälle, mutta se aikoo jatkaa niin kauan kuin se on turvallista, mahdollista ja laillista.

Norjalaiset toimittavat omin aluksin rehua ja smoltteja venäläisille

- Norja sulki satamansa venäläisiltä aluksilta EU:n kanssa 7.5.2022
- Sulun jälkeen norjalaiset alukset ovat toimittaneet rehuja ja smoltteja omilla aluksillaan suoraan venäläisille viljelijöille
- Puolalainen iso lohenostaja (Milarex) esittänyt kalantoimittajilleen huolensa siitä, että arvoketjussa on satamakiellon jälkeen tällaisia toimijoita

Venäjä suunnittelee omaa kalarehutuotantoa

- Vuonna 2021 Venäjä toi 171 miljoonaa kiloa kalarehua Norjasta, Tanskasta ja Suomesta
- Silloin norjalaiset kattoivat 51 % ja tanskalaiset 45 % lohikalojen rehujen tuonnista
- Venäjän oma rehutuoanto on noin 20 miljoonaa kiloa
- Tanska ja Suomi lopettivat rehujen viennin, Norja jatkaa ja voisivat kattaa 70 % kysynnästä
- Venäjä suunnittelee oman kalarehutuotannon laajentamista
  - Tuotannon lisääminen ollut ongelmallista, koska mm. hyvälaatuisesta kalajauhosta on pula ja rehuraaka-aineiden (kalajauho, aminohapot ja vitamiinit) hinnat nousivat merkittävästi
  - Venäjän kalajauhutuotanto 130 miljoonaa kiloa, josta 88 miljoonaa kiloa viety
  - Venäläistä kalajauhoa tultaneen ohjaamaan vientimarkkinoilta kotimaahan
- Tällä hetkellä on akuutti rehupula, neuvotteluja mm. Vietnamin, Kiinan, Iranin ja Turkin kanssa rehuista

Venäjän uusima kalastuslaivasto kärsii pakotteista

- Uusiin aluksiin varusteita toimittaneet ulkomaiset yritykset kieltäytyvät lähettämästä asiantuntijoita
- "Olemme vaikeuksissa. Boikotoivat maat ovat päättäneet olla lähettämättä asiantuntijoita laitteiden säätöön tai vetäytyivät sopimuksista", sanoi Venäjän liittovaltion kalastusviraston apulaisjohtaja

Ruplan kurssi toipunut

- Länsi on asettanut ennennäkemättömän suuria pakotteita Venäjän taloutta vastaan
- Venäjä vastannut rahapoliittisilla toimilla:
  - Keskuspankki on nostanut korot 20 prosenttiin
  - Tiukat pääomarajoitukset niille, jotka haluavat vaihtaa ruplansa dollareiksi tai euroiksi
  - Venäjän valtion tukiotot
- Pakotteet eivät ehkä vielä riittävän tehokkaita
- Toisaalta Venäjän keskuspankki ei voi jatkaa korkojen nostamista, koska tukahduttaa luotot.
- Kehitetään tapoja kiertää pääomarajoituksia
- Ekonomistit uskovat, että pakotteet lopulta vaikuttavat

Ruplan eurokurssin muutokset

24.5.2022

Vaikutuksia tuotantopanosten tarjontaan, hintoihin ja kalamarkkinoihin

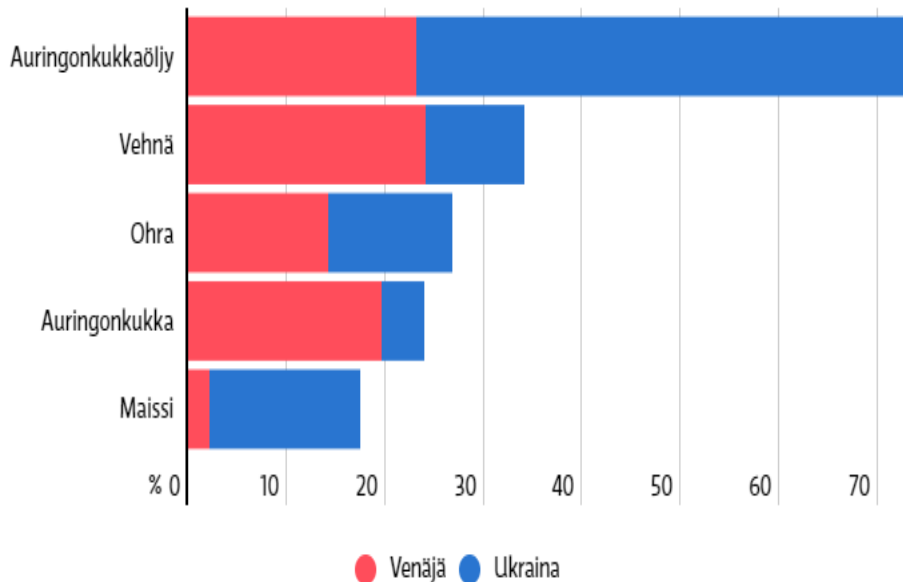

Tuotantoketjujen toiminnat vaikeutuvat

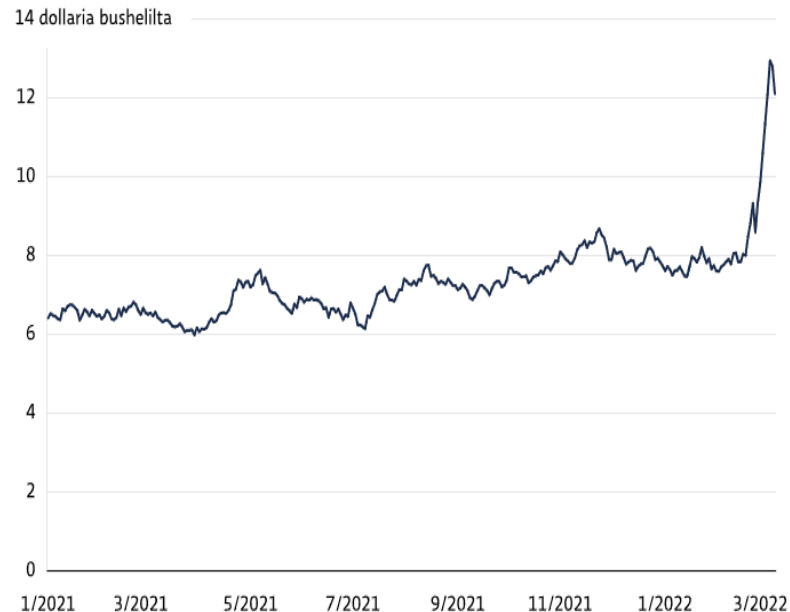
- Venäjä ja Ukraina merkittäviä lannoitteiden ja rehuteollisuuden raaka-aineiden kuten soijan ja kasviöljyn tuottajia
- Venäjä ja Ukraina vastaavat yhdessä kolmanneksen maailman vehnäkaupasta
  - Paineita markkinahäiriöille ja hinnan nousulle, vehnän hinta nousi jo korkeimmilleen 14 vuoteen
- Ukrainan vientisatamat pois käytöstä ja Turkki sulki Bosborinsalmen
  - Merkittävä vaikutuksia tuotantoketjuun
  - Vaihtoehtoisten kuljetusmuotojen suunnittelemisen nykyoloissa vaikeaa
- Ilmatilan sulut pidentävät lentoaikoja
- Energian kallistuminen, raaka-aineiden hintojen nousu ja kuljetusvaikeudet synnyttävät suuria markkinahäiriöitä
  - Paljon toimitusongelmia. Korkeat rahtikulut, epävakaa laivakuljetustilanne ja uudet covid-rajoitukset

Venäjä ja Ukraina isoja toimijoita vilja- ja kasviöljymarkkinoilla

Venäjän ja Ukrainan osuus maailman viennistä 2018–2020

Vehnän futuurien hinta

Yksi yhdysvaltalainen bushel on noin 35 litraa.

Lähde: Infront, grafiikka: Samuli Huttunen / Yle

Lähde: Ifpri, Comtrade, grafiikka: Samuli Huttunen / Yle

Ukraina ei pääse kylvämään
EUn viljavarastot lähes tyhjiä (MT 7.2.2022)
Maakohtaiset viennin rajoitukset kärjistävät tilannetta

Lannoitemarkkinoilla suuria epävarmuuksia

- Yaran lannoitetilausten vastaanotto oli keskeytynyt 8.-15.3.2022, koska hinnoittelu kävi lähes mahdottomaksi, 16.3. lähtien tilatut ja tuotannossa olevat tuotteet toimitetaan tiloille suunnitelman mukaisesti.
- Osa tiloista on ilman lannoitteita, toistaiseksi Venäjän tuontiin ei ole tullut rajoitteita (MT 8.2.2022)
- Viljelyvalinnoissa kiinnitettävä huomio ruoan huoltovarmuuteen

Venäjän öljyteollisuuden vaikeudet

- Venäjä on 3. suurin tuottaja maailmassa
- Eurooppa on ollut suurin venäläisen öljyn ostaja. Osuus 53%.
- Useimmat Euroopan suuret ostajat eivät hanki enää Venäjän öljyä.
- Monet jalostajat (mm. Neste) etsivät vaihtoehtoisia toimittajia

Brent-öljyn ja Venäjän öljyn hintakehitys

Öljymarkkinat reagoivat epävakauteen

- Öljyn kysyntä lähti kovaan kasvuun ennen sotaa
- Maailmalla ostajien öljyvarastot hupenemassa, varantoja käytetään
- Opec tulee todennäköisesti kasvattamaan tuotantoa
- USA ilmoitti lopettavansa öljyn tuonnin Venäjältä 8.2.2022
- **Hinnat kääntyivät laskuun**
Kiinan kysynnän hupertessa 8.3. jälkeen, hinta 15.3. alle 100 \$/tnr

Raakaöljyn hinnanvaihtelu tasaantumassa

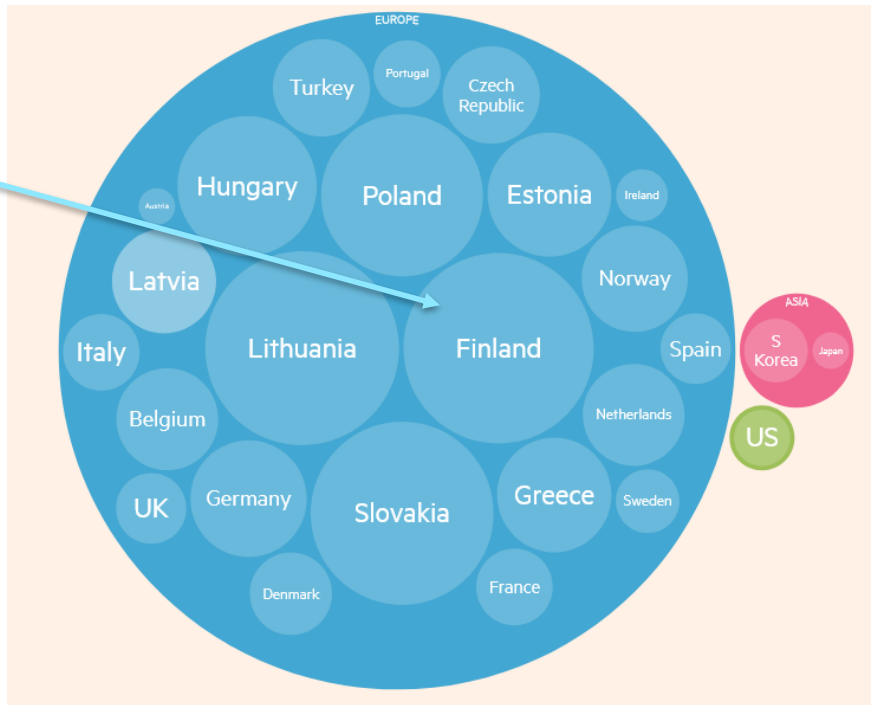

Energian tuonti Venäjältä Suomeen merkittävää

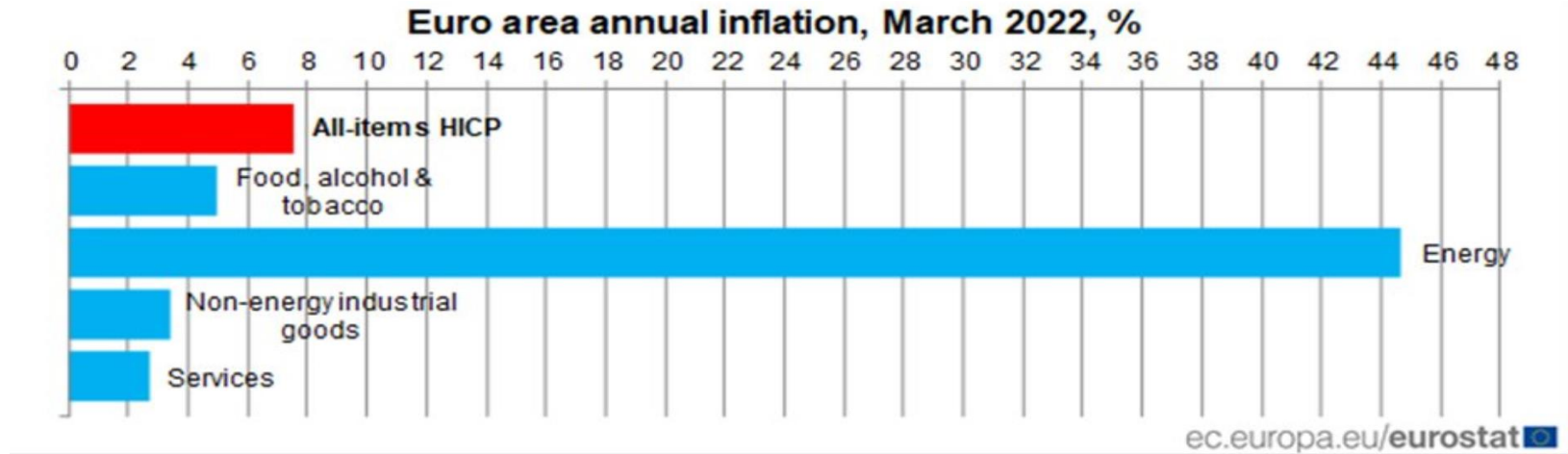
Öljyn tuontiosuus Venäjältä OECD maissa

Venäjältä tuodun öljyn osuus OECD-maissa on suurinta Liettuassa (83%) ja Suomessa (80%). Teknisesti korvattavissa, vaatii isoja investointeja Porvoon jalostamoon. Vaikuttaa polttoaineen hintoihin Suomessa.

- 2/3 maakaasusta Venäjältä
- 1/2 kivihiilestä
- 10% sähköstä (1/3 tuonnista)
- Hakkeen tuonti paikallisesti merkittävää.

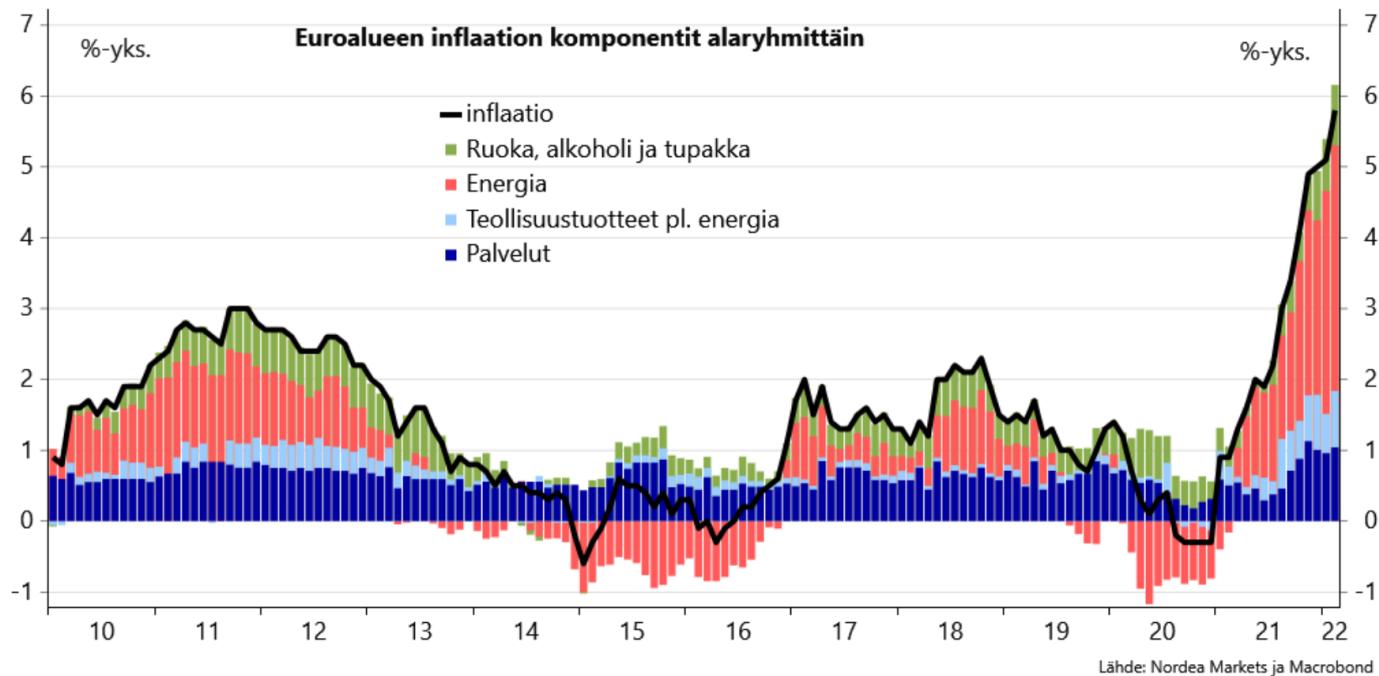

Energian hinnan nousu kiihdyttää edelleen inflaatiota

Sota kiihdytti inflaatiota, Euroalueella helmikuussa 5,8%, maaliskuussa 7,6%
Inflaation kiihtyessä epävakaus kasvaa ja kuluttajien ostovoima vähenee

Euroopan inflaatio kiihtyi jo ennen Ukrainan sotaa

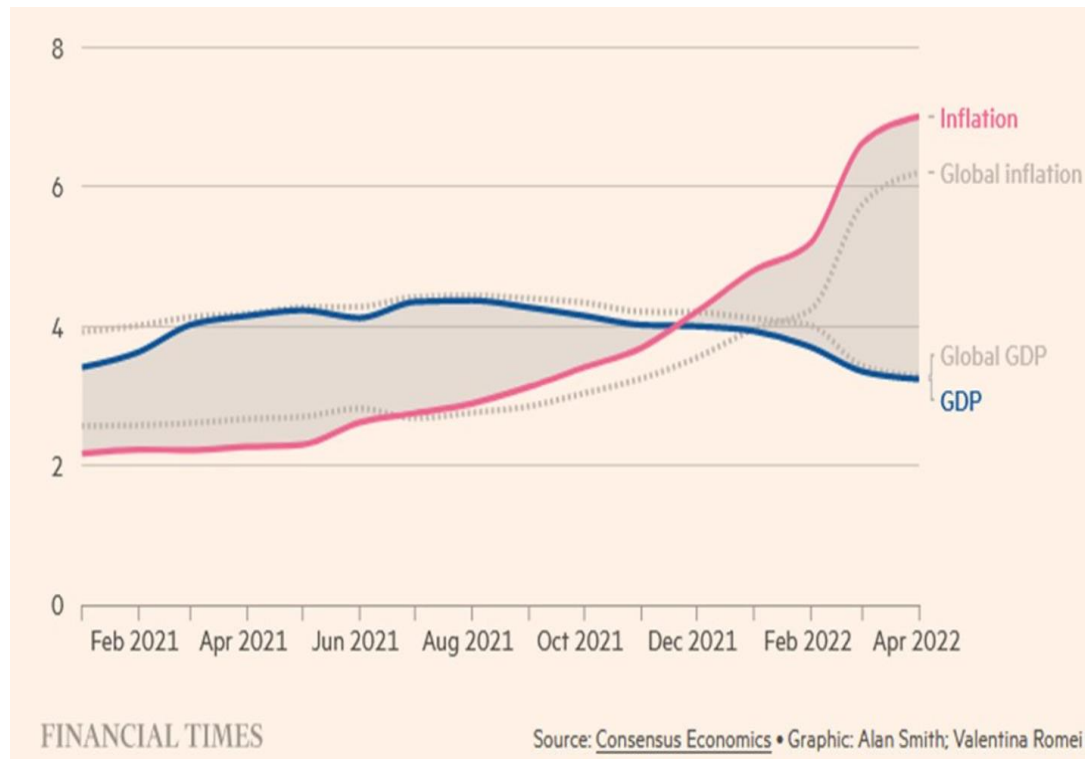

← > 6 %

Sodan pitkittyessä stagflaation uhka kasvaa

- Stagflaatio: Hinnat nousevat vaikka talous hyytyy
- Ostovoima, työpaikat ja investoinnit vähenevät
- Vastaava tilanne viimeksi 1970-luvulla öljykriisin aikaan
- Suomessa ihmisillä vielä pandemian aikaisia säästöjä, mutta mitä sen jälkeen?

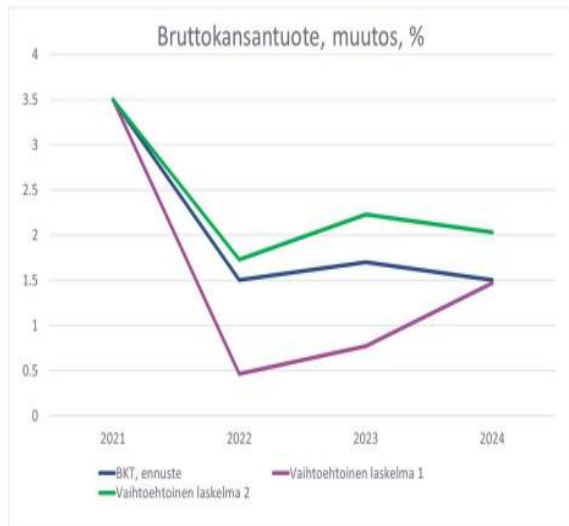
Suomen pankin ennusteet talouskehityksestä

Poikkeuksellisen tilanteen vuoksi kaksi laskelmaa kriisin vaikutuksista Suomen talouteen:

1. Vaikutukset talouskasvuun ja inflaatioon rajautuisivat pääosin vuoteen 2022 ja Suomen **talous kasvaisi noin 2 %**.
2. Suomen vientimarkkinat heikentyvät enemmän ja raaka-aineiden ja energian hinnat pysyvät sodan takia pidempään korkeina. Talouden sopeutuminen ja menetettyjen Venäjän markkinoiden korvaaminen olisi hidasta. Tällöin Suomen talouskasvu voisi jäädä vain noin **0,5 prosenttiin vuosina 2022–2023**.

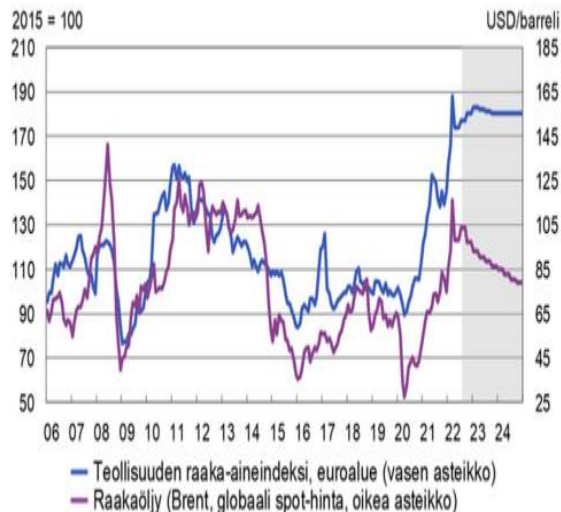
Molemmissa laskelmissa Suomen **inflaatio** odotetaan nopeutuvan kuluvana vuonna **4–5 prosenttiin** lähinnä energian ja raaka-aineiden hintojen nousun myötä.

VM:n ennusteet talouskehityksestä

Noin 1,5 %

Raaka-aineiden hinnat

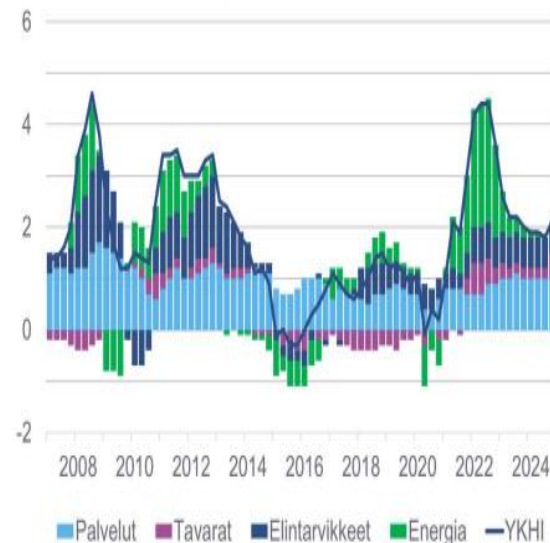
Lähde: Hamburgisches WeltWirtschafts Institut, Macrobond, VM

VM34170

**Raaka-ainehinnat pysyvät korkeina,
Raakaöljy hinta laskee hieman**

Yhdenmukainen kuluttajahintaindeksi

prosenttimuutos ja kasvuvaiikutukset

**Maaliskuussa inflaatio 5,6 %
Huhtikuussa inflaatio 5,7 %**

Kulutuksen kasvu jatkui, vaikka käytettävissä olevat tulot laskivat vuoden 2021 lopussa

Kotitalouksien tulot ja kulutus

miljoonaa euroa, kausitasoitettu

Lähde: Tilastokeskus, PTT

PTT

Ruoka kallistuu Suomessa

- Ruuan hinta nousi jo ennen sotaan. Hinnan nousu kiihtymässä.
- Vuositasolla ruuan hinta nousee tänä vuonna arviolta 11 prosenttia
- Kuluttajahintojen korotusten tarkkaa ajankohtaa on vaikea arvioida, sillä se vaihtelee kaupparyhmittäin ja tuotteittain.
- Nousupaine kaikissa elintarvikkeissa, mutta nousuvauhdissa on isoja eroja tuoteryhmittäin ja tuoteryhmien sisällä.
- "Nousu on selvästi yleistä inflaatiokehitystä nopeampaa, ja nyt edessä voi olla suurin ruuan hinnan vuositason nousu Suomen EU-jäsenyyden aikana",

Lohen hinnat ennätyskorkealla

- Lohimarkkinat ovat tarjontavetoisia. Jos vuositarjonnan kasvu on suurempi kuin 6%, hinta laskee. Jos kasvu jää pienemmäksi, hinta nousee.
- Vuoden 2021 lopulla perattiin ennätysmäärä lohta. Kalaa on Norjassa, Chilessä, Skotlannissa ja Färsaarilla normaalia vähemmän.
- Vuoden 2022 tarjonta jää vuotta 2021 pienemmäksi. Hinnat ovat nousseet lihan tahtiin ja nyt ennätyskorkealla.
- Energian, rehun, työvoiman hinnan nousu siirretään lohen hintaan, jos kysyntä säilyy hyvänä.
- Kallis lohi ja korkeat kuljetuskustannukset vähensivät maaliskuussa lohen kysyntää Aasiassa, kirjolohen vienti Thaimaaseen, Singaporeen ja Malesiaan kasvoi, Finnairin lohikuljetukset lisääntyneet maaliskuussa vuoden takaisesta

Euron heikentyminen lisää lohen kustannuspaineita

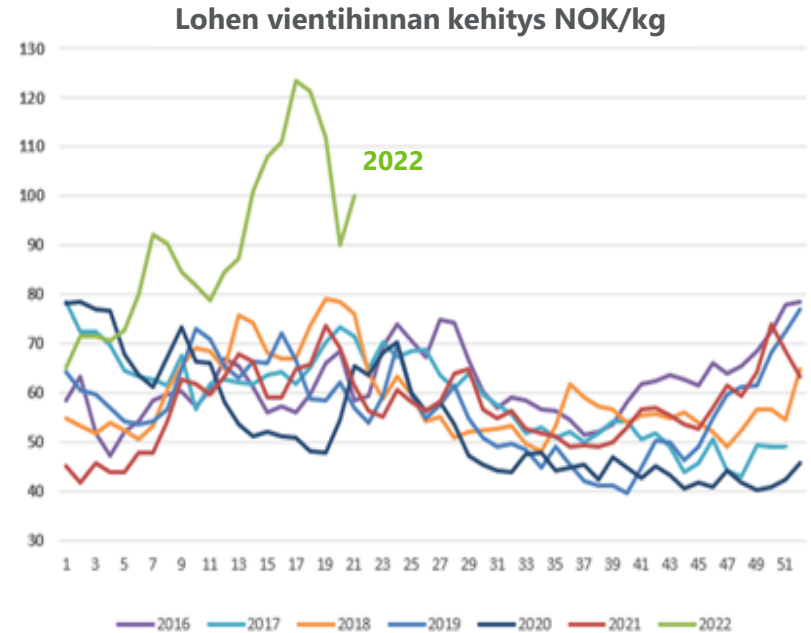
Euron arvon muutos suhteessa dollariin ja Norjan kruunuun vuonna 2022

Euron arvon heiketessä tuonti kallistuu
Euron heikentymisellä on lohen tuotannossa kielteinen tuplavaikutus,
koska iso osa kustannuksista syntyy dollareissa ja kruunuissa,
mutta pääosa tuloista euroissa

Hinnat ennätyselliset - lopettaako inflaatio lohijuhlat?

- Lohen hinnat nousivat ennätyskorkealle, koska kysynnässä koronan jälkeen rajua kasvu ja tuotanto-odotukset pienet
- Hinta laski, kun ostajat reagoivat korkeisiin hintoihin, lentorahtilohen markkinat jämähtivät
- Hinnat jälleen nousussa (+ 1 €), kun Norjassa nyt paljon pyhiä
- Mutta romahduttaako kasvava inflaatio kysynnän?
- Miten kalan suhteellinen hintakilpailukyky kehittyy?

Myös isokokoisen kirjolohen ja turskan vientihinnat nousseet Norjassa

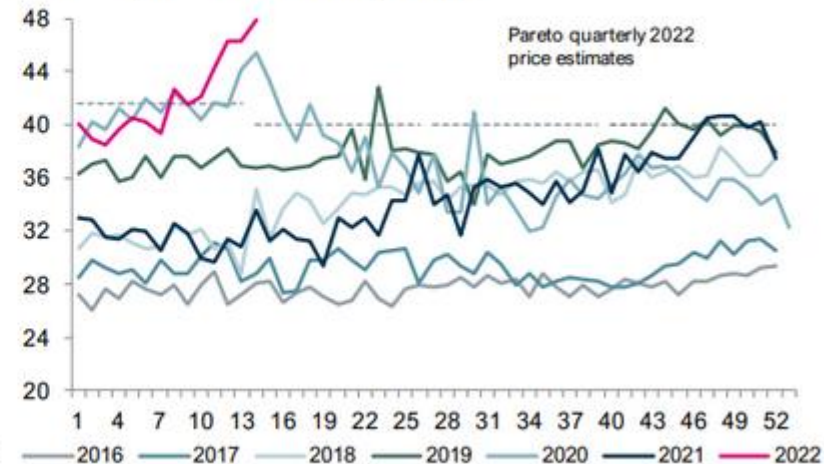
Kirjolohen hinnat

Weekly FOB Oslo fresh trout export price in NOK/kg

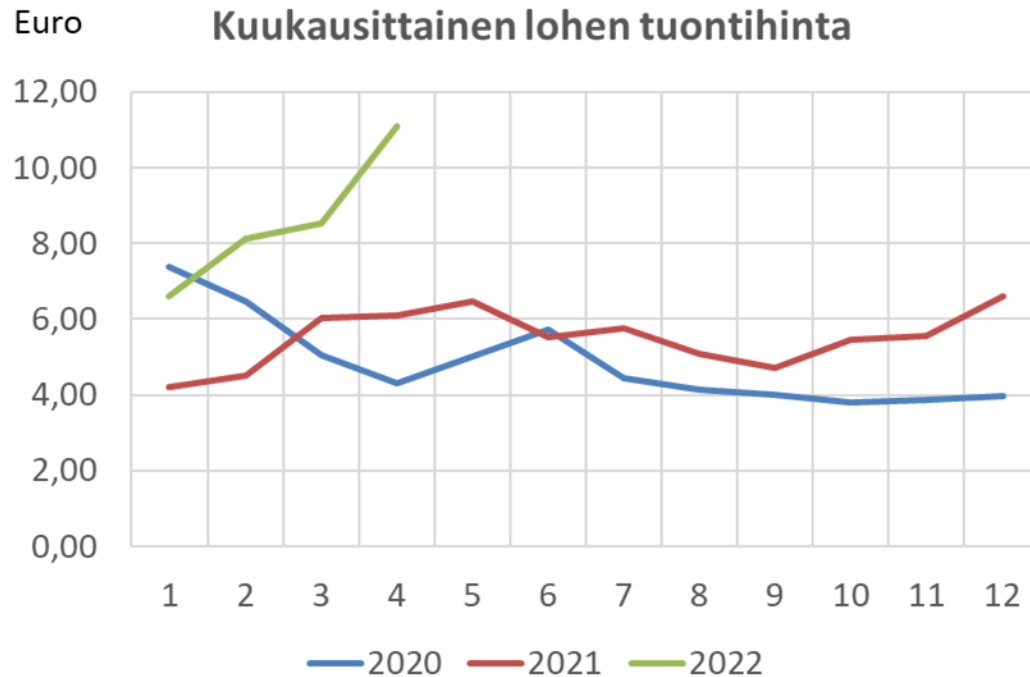
Turskan hinnat

Atlantic cod, frozen H&G FOB Oslo (NOK/kg)

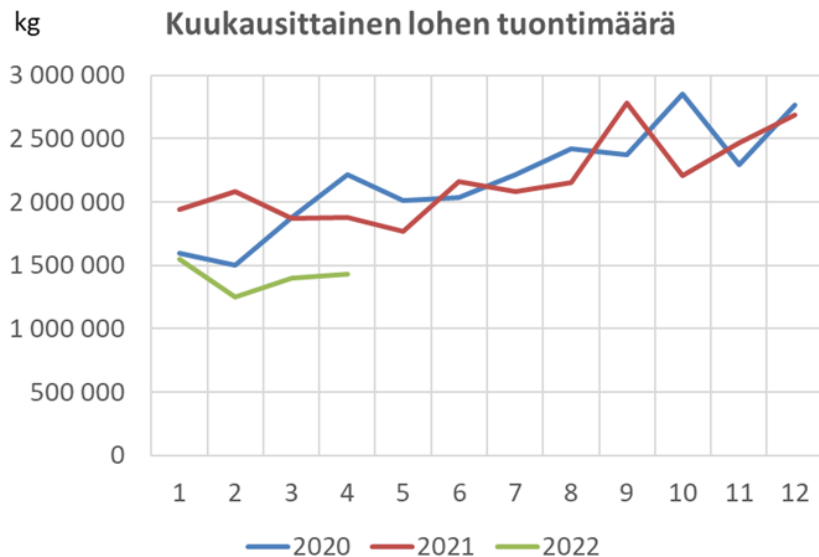
Source: Pareto Securities

Norjan lohen tuontihinnat Suomeen nousseet

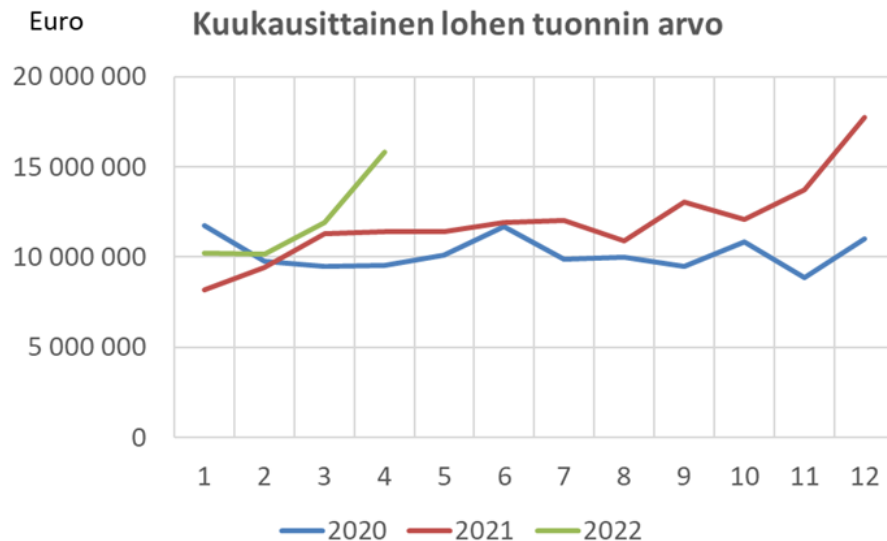

Hinta nousi yli 80% vuoden 2021 huhtikuusta

Norjan lohen tuontimäärät Suomeen laskeneet – arvo noussut viime vuoden 1. kolmanneksesta

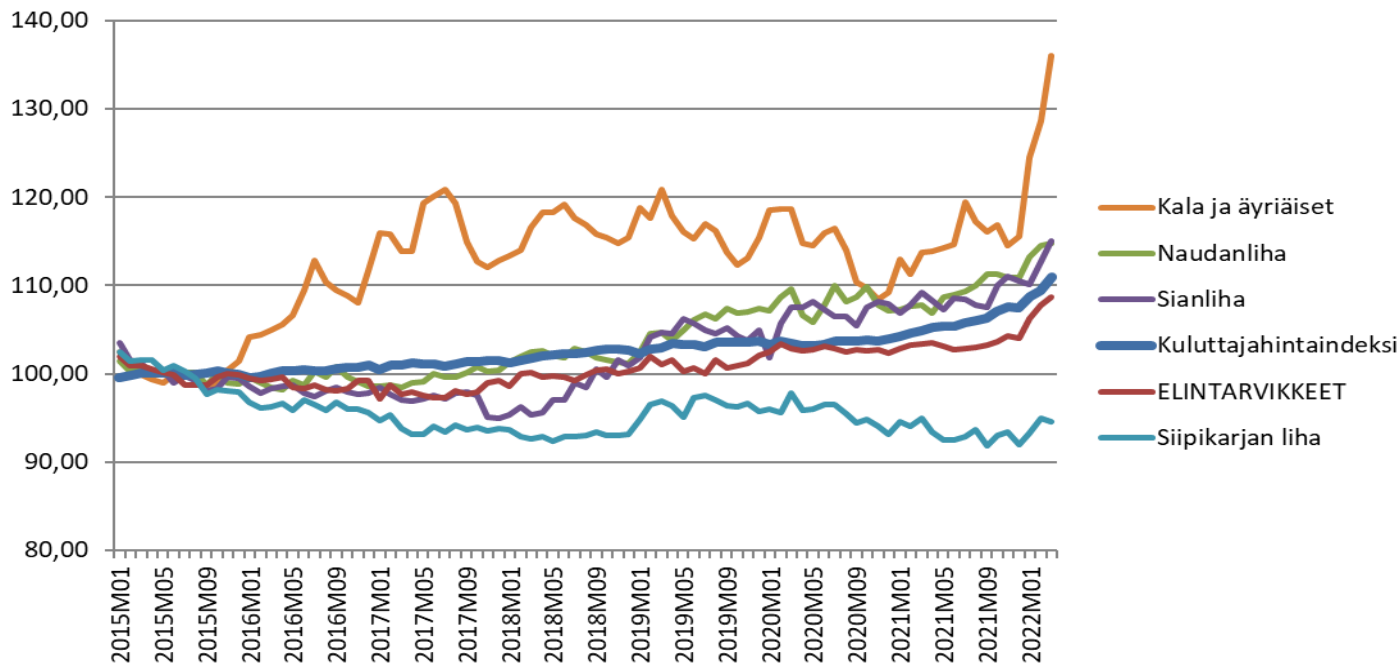

Tuonti vähentynyt 2 milj. kg

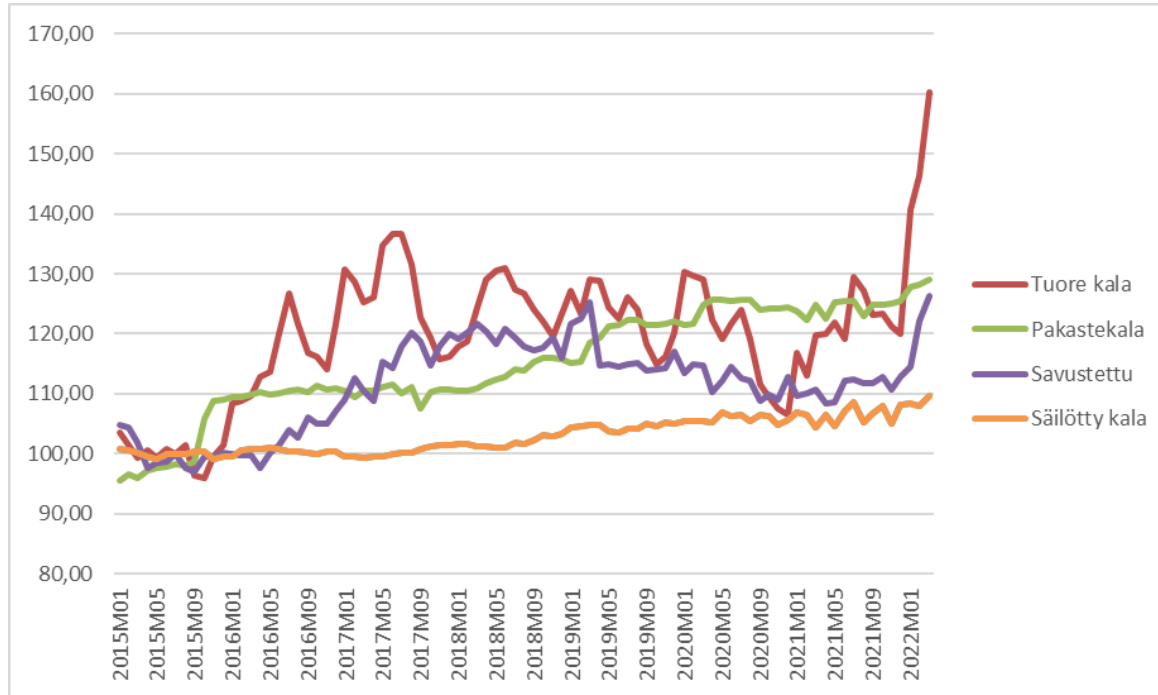
Arvo noussut 8 milj. €

Kalan hintakilpailukyky kotimarkkinoilla heikentynyt

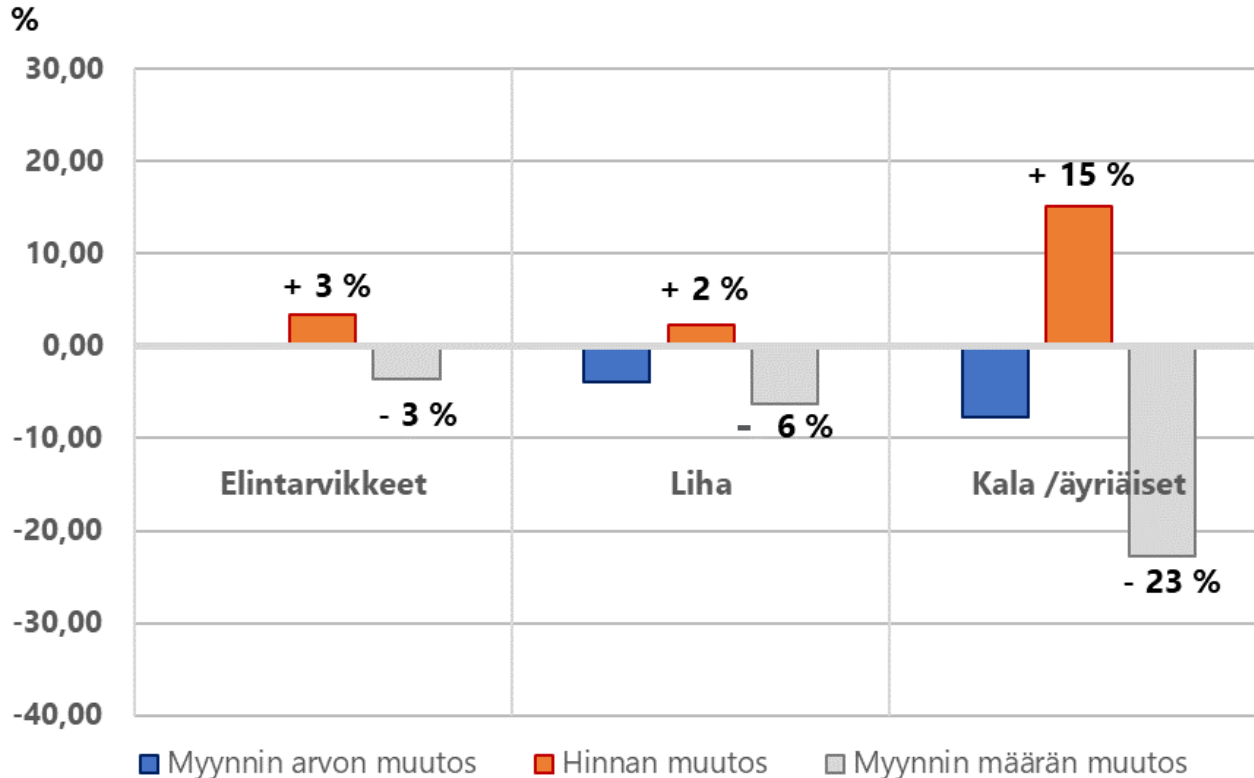
Kalan ja äyriäisten hinta nousi 18 % vuoden 2022 alusta maaliskuun loppuun
Kuinka paljon lihan hinnat nousevat seuraavalla hinnoittelujaksolla?

Tuoreen kalan (lohen) hinta nousi eniten

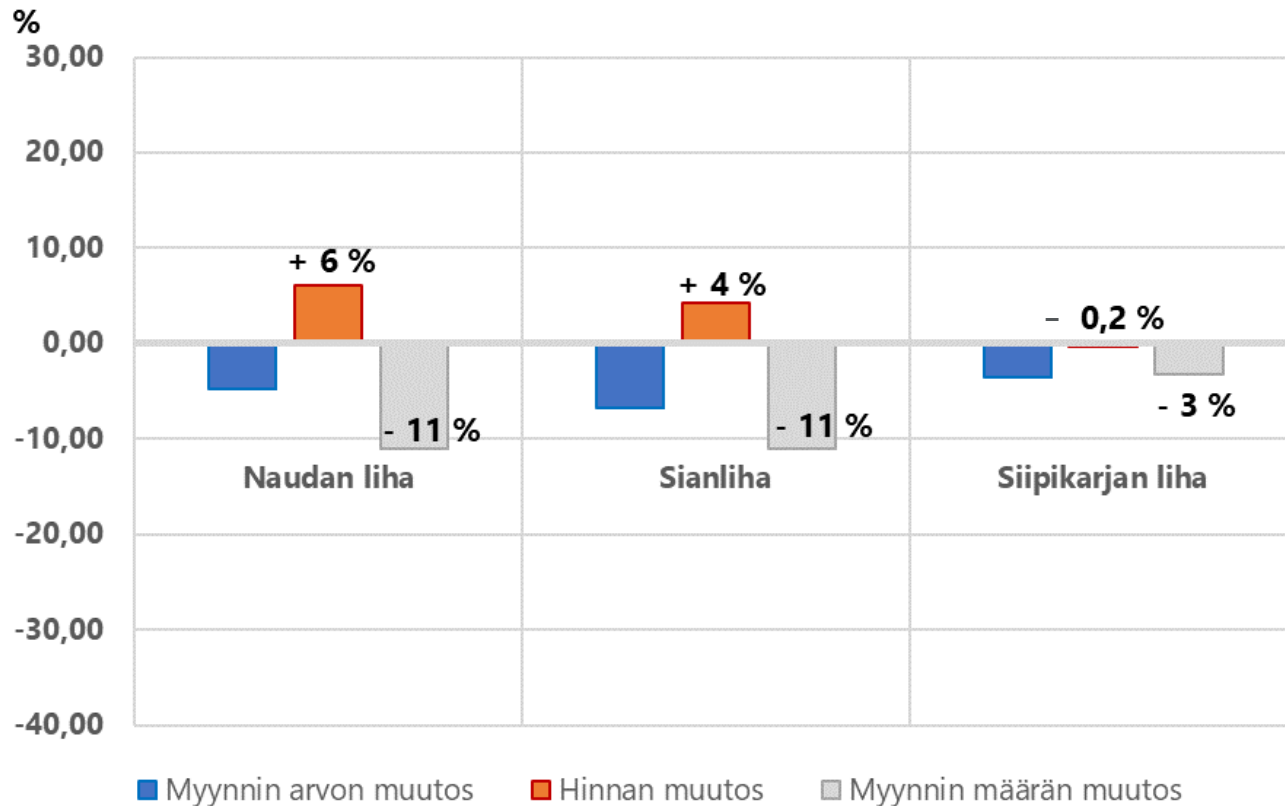
Tuoreen kalan hinta nousi 34 % vuoden 2022 alusta maaliskuun loppuun

Elintarvikkeiden, lihan ja kalan myynnin ja hinnan muutokset päivittäistavarakaupan ensimmäisellä kvartaalilla 2021/22

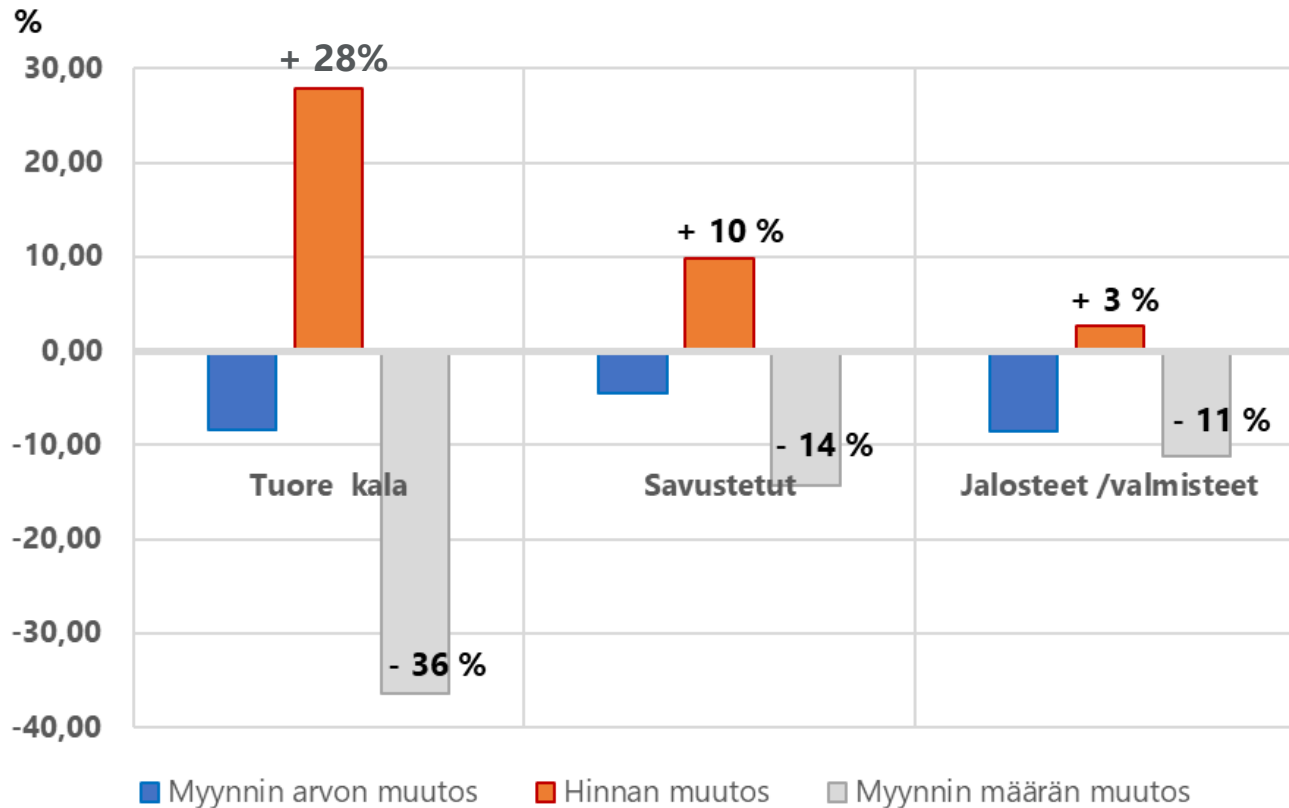
- **Koronavuoden** päättyminen näkyy elintarvikemarkkinoilla
- Elintarvikkeiden myynnin arvon kasvu päättyi
- Elintarvikkeiden hinnat nousivat ja myyntimäärä väheni
- Lihan hintakehitys maltillista, mutta myynnin arvo ja määrä laskivat
- Kalan myynti laskenut voimakkaan hinnan nousu seurauksena

Lihan myynnin ja hinnan muutokset päivittäistavarakaupassa ensimmäisellä kvartaalilla 2021/22

- Naudan- ja sianlihan myynti laski
- Siipikarjan hinnan nousu vähäistä ja myynnin supistuminen pientä

Kalan myynnin ja hinnan muutokset päivittäistavarakaupassa ensimmäisellä kvartaalilla 2021/22

- Kaikkien kalatuotteiden myynnin arvo ja määrä laskenut hinnan nousun seurauksena
- Nopeimmin nousut tuoreen kalan hinta. Se on supistanut myyntiä yli kolmanneksen

DN-pankin arvio: Lohen hinta ei palaa aikaisemmalle normaalitasolle

- Hinta tulee asettumaan normaalia korkeammalle, koska
  - Rehuraaka-aneiden hinnat nousseet
  - Yleinen inflaatiokehitys
- Viime aikaisen hintakehityksen taustalla
  - Kysynnän voimakkuus
  - Tarjonta supistuu: -Norjan 2022 tuotannon odotetaan laskevan 1 % vuoteen 2021 verrattuna.
  - Vuonna 2023 sen sijaan odotetaan noin 6 prosentin kasvua, mikä saattaa pehmentää markkinoita
- Lohen kilpailukyky tulee vahvistumaan, sillä lohi tarvitsee muita tuotantoeläimiä vähemmän kallistuvaa rehua

Kotimaan jalostajat: Lohikalojen hinnat pysyvät korkeana

- Kesään asti mennään nykyisellä hintatasolla ja syksyllä hieman alemmalla, mutta totuttua selvästi korkeammalla tasolla
- Hinnat korkeat todennäköisesti ensi vuoden syksyyn asti, jolloin tulee uutta tuotantoa markkinoille
- Kalan kokonaistarjonta vähentynyt (kalastetun turskakalan ja parvikalojen hinnat nousseet)
- Pakastevarastot ovat nyt monin paikoin tyhjät
- Miten sota ja vaikutukset etenevät, Ukraina on nyt aukeamassa
- Kotimaan kirjolohimarkkinoillakin hyvä imu, koska kirjolohen jalostajia poistunut markkinoilta
- Ostovoiman heikentyminen tulee kuitenkin olemaan iso haaste

Arvioita Euroopan päivittäistavarakaupan muutoksista

- Energian hintojen nousu vaikuttaa elintarviketeollisuuteen, jossa energiaa käytetään kypsentämiseen ja jäähdyttämiseen
- Ennen kuluttajahinnan nousua alempien tuotantoketjun toimijoiden marginaalit supistuvat ja saattavat jäädä negatiivisiksi. Suomessa jalostajien sopimuksia on kuitenkin jo nyt tarkistettu.
- Hinnan nousun ja ostovoiman supistuminen aikaansaa **ongelmia alimman tuloluokan kotitalouksissa. Yhä suuremmalla osalla kuluttajia ruuan hinnasta tulee merkittävä ostopäätökseen vaikuttava asia.**

Iso-Britanniassa ostokäyttäytyminen muuttumassa

Kuluttajien käytettävissä olevat tulot ovat energian hinnan nousun takia supistuneet.

Kustannusten nousu on heijastumassa ruokaostoihin

- Päivittäistavarakaupassa on voittajia ja häviäjiä. **Suurimmat voittajat ovat olleet halpaketjut Aldi ja Lidl.**

Muutoksia myös Euroopan Horeca-markkinoilla

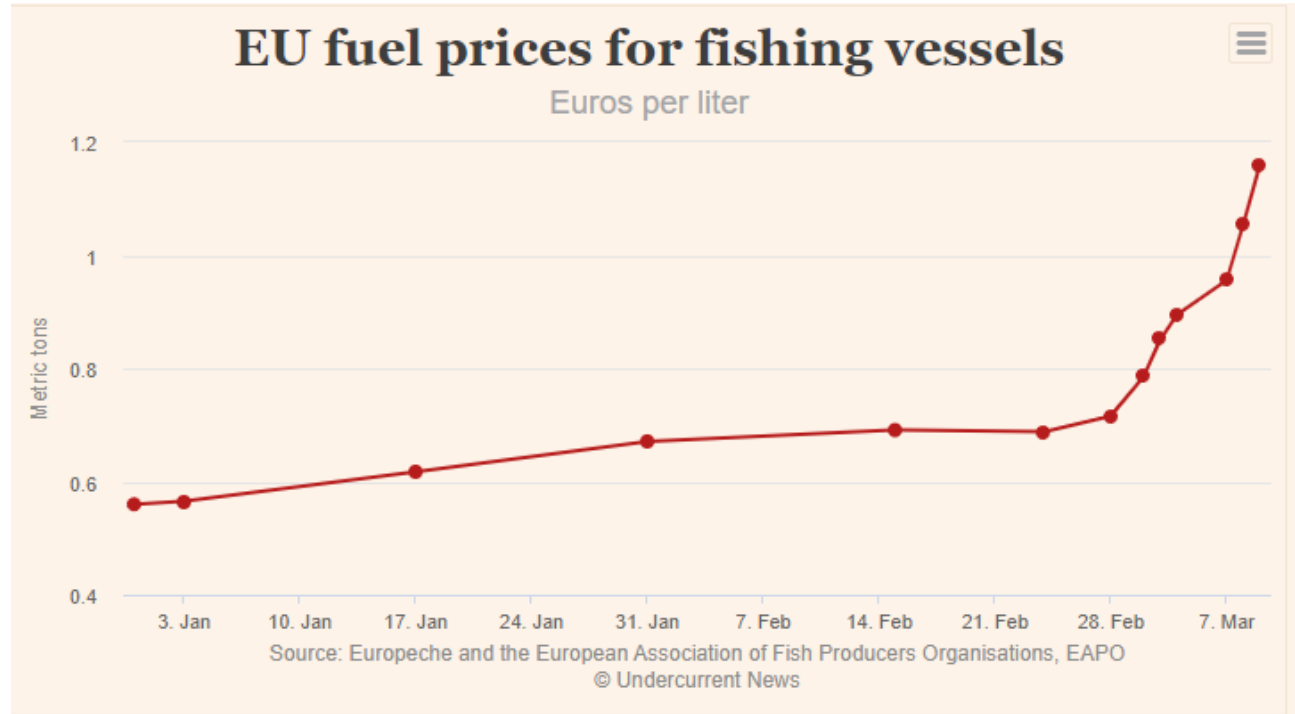
- Kustannusten nousu vaikuttaa erityisesti Horeca-sektoriin
- Monissa maissa ravintolahinnat nousseet
  - Jatkossa päätettävä, nostetaanko hintoja vai alennetaanko katteita markkinaosuuden säilyttämiseksi
- **Pikapalveluravintoloiden liiketoimintamallit tehokkaita**
  - Edulliset hinnat vahvistavat niiden kilpailuasemaa kuluttajien ostovoiman heiketessä

Halpaketjujen vaimea kysyntä iskee Keski-Euroopan kalanjalostajiin

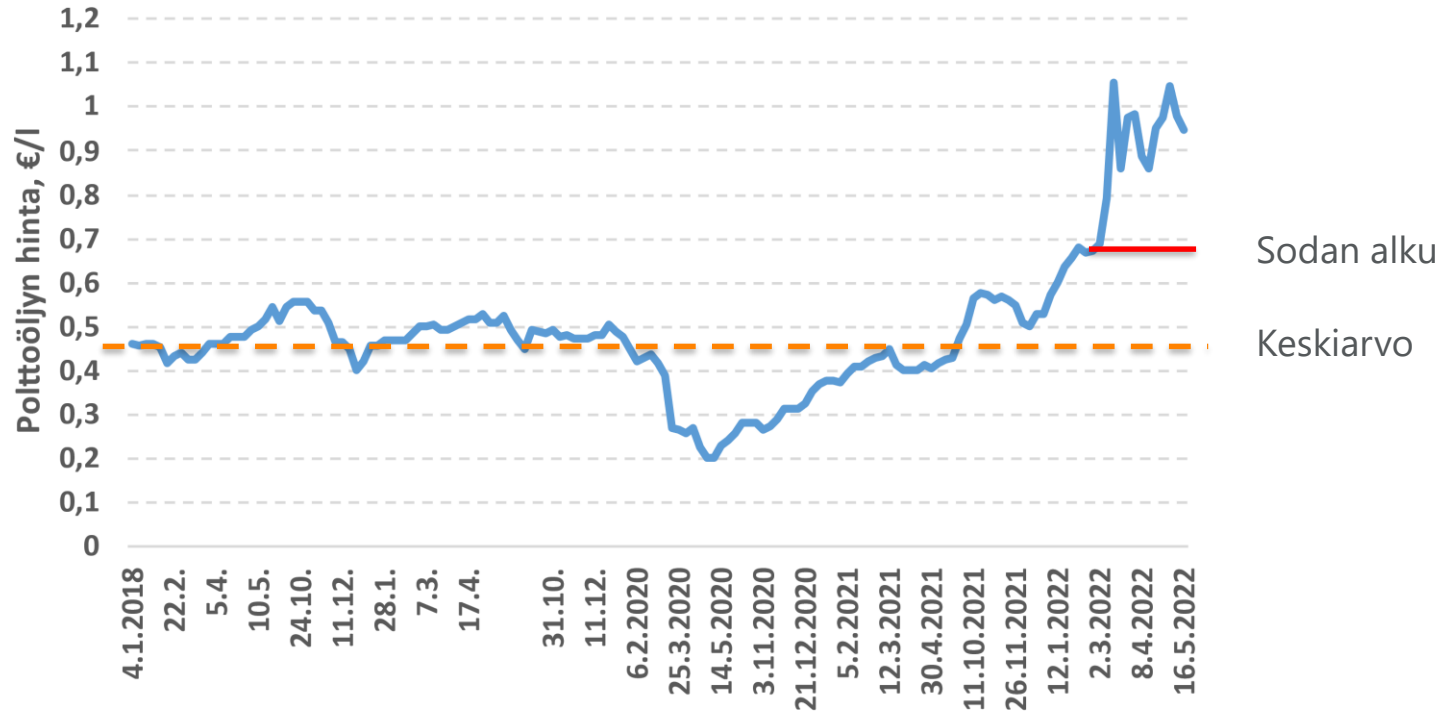
- Puolassa suuria alhaisten tuotantokustannusten kalanjalostuslaitoksia
- Saksa on suurin ostaja
  - Markkinoita hallitsevat halpaketjut Aldi ja Lidl.
  - Tiukka hintapolitiikka
- Lohen hinnan nousu heikentänyt Puolan jalostusyriyten kannattavuutta
- Puolan jalostusyriyten lohen tuonti **supistunut 30 %**
- Kalanjalostusteollisuus on ollut pitkään toimittajien ja jälleenmyyjien välissä tiukassa puristuksessa

EU kalastuslaivasto uhkaa pysähtyä

- Polttoaineen hinta noussut 70% kahden viikon aikana
- Monet joutuneet lopettamaan kalastuksen kannattamattomana
- Toimintamenot nousseet pilviin.
- Komissiolta vaaditaan välitöntä tukea

Troolareiden polttoainekustannus vuodessa kaksinkertaistunut

Kiitos!